

Десять головних помилок лінгвістів, велика частина яких до нашого часу не подолано.

Олександр Маловічко, Володимир Козирській

*Мова є найбільш багатий і надійний архів людства.
Альфредо Тромбетті*

Якщо говорити про виникнення мови на Землі, то треба пам'ятати, що мова з'явилася тоді, коли істота, яка зрозуміла, що без спілкування з собі подібними, неможливо обійтися без якогось способу такого спілкування. Зрозуміло, ми поки не можемо сказати, коли і на якій території Землі ця істота, почала розмовляти. Після цього найважливішої події в житті цієї істоти, її можна було б назвати **Людиною виду Homo erectus**. Ця людина з'явився в районі від двох і до трьох мільйонів років тому. Що стосується питання спілкування між собою, то треба пам'ятати про те, що кожна жива істота вміє розмовляти, тобто вміє спілкуватися з собі подібними істотами.

Однак, необхідно дізнатися, коли і де могло статися таке спілкування? Наша відповідь на це питання, наступний: **це сталося "точно", протягом останніх мільйонів років тому**. Нехай така "точність" нікого не дивує. Тому ми можемо сміливо говорити тільки про те, що до нашого часу дожили слова якоїсь істоти, якою ми, до нашого часу, називаємо **Homo ergaster-erectus**.

У нашому сьогоднішньому викладі ми хочемо написати про те, яким чином наука, яка називається Лінгвістикою, змогла дожити до нашого часу, всупереч бажанням самих лінгвістів – вони робили все, щоб ця наука не дожила до нашого часу.

Перший удар нанесли лінгвістиці самі ж лінгвісти, коли в 1866 році, **Паризьким Лінгвістичним Товариством було категорично заборонено займатися питаннями походження мови**. Про цей епізод з історії Лінгвістики написав американський лінгвіст, Меррітт Рулен, коли, в 1991 році його стаття була передрукована в радянському журналі "Питання мовознавства" («Вопросы языкознания») [1]. Таким чином, ця заборона говорить про те, що лінгвісти Паризького Лінгвістичного Товариства не зрозуміли, з чим же вони мають справу. Хіба можна заборонити будь-яку науку? І, друге питання: що це за наука, лінгвістика, від якої легко можна позбутися. (Це перша помилка лінгвістів). На цьому етапі розвитку Лінгвістики, і її перспективи, яка, на думку деяких членів Паризького Товариства, повинна була б повністю зникнути. Причиною такої кризи треба шукати у відсутності у головних законодавців прогресу в цій науці, чіткого розуміння перспектив її розвитку. (Йдеться тут про Московську школу Лінгвістики).

Другою причиною розглянутої кризи є повна відсутність у фахівців цієї школи, уявлення про те, з якого часу з'явилась ця Людина і, з якого часу вона навчилася розмовляти [2]. (Це друга помилка лінгвістів).

На щастя, в кінці XIX століття деякі лінгвісти не послуухалися заборони Паризького Лінгвістичного Товариства і, тому, лінгвістика продовжила розвиватися. Наступний етап кризи лінгвістики з'явився тоді,

коли індоєвропейці почали впритул займатися своєю наукою, тобто, власне індоєвропейською. (До цього часу, тобто, до початку ХХ століття, лінгвісти, в основному, займалися виключно окремими індоєвропейськими мовами). Тому нам не зрозуміло, чому величезна армія індоєвропейців нездатна визначити, навіть в наш час, **коли і на якій території Землі, індоєвропейські мови могли вперше з'явитися.** (Велика кількість гіпотез про територію, на якій з'явилися індоєвропейці, і їхні мови, можна знайти в книзі С.А. Бурлак і С.А. Старостіна [2]). Помилка індоєвропейців продовжує існувати, незважаючи на героїчні зусилля академіків Російської Академії Наук [3], які вже не здатні визначити, де ж все таки знаходиться прабатьківщина індоєвропейських мов. (Це третя помилка лінгвістів і, зрозуміло, і, істориків).

У зв'язку з ціми проблемами ми не можемо зрозуміти, чому більшість вчених не може навіть уявити собі, що **Людина винайшла свою мову відразу ж після того, як з'явилася сама Людина.** При цьому ці вчені думають, що **Людина з'явився 2 мільйона років тому, а навчилася розмовляти дуже пізно – лише кілька сот тисяч років тому.** Таким чином виходить, що **Людина була повністю німою протягом цього величезного часу.** Таку ситуацію дуже важко уявити собі, коли абсолютно все істоти спілкуються із собі подібними, а нещасна людина ще навіть не вміла розмовляти, і при цьому, скромно мовчала.

У нашій статті ми говоримо про таку ситуацію, коли **гомініди різного виду жили поруч на території Африки і, можливо, мали різні мови, але які поступово зникли, крім одної, яка дожила до наших днів.** Ясно, при цьому, що мови на цьому етапі розвитку повинні були бути цілком примітивними. Якщо говорити про таку ситуацію, коли лінгвістам не обійтися без умов, які були визначені в наших попередніх роботах. (Див. Наприклад, роботу [4]). У цих роботах ми запропонували **головну умову появи і розвитку мови: ВІД ПРОСТОЇ ДО СКЛАДНОЇ.** (Ця умова, невиконання якої, є головною і четвертою помилкою лінгвістів).

Перш ніж перейти до наступного матеріалу статті, ми хочемо зрозуміти, чому Сергій Анатолійович Старостін раптом почав піклуватися про проблему двох підходів для вивчення історії мови. Для відповіді на цю проблему, ми наводимо уривок з його інтерв'ю з кореспондентом журналу «Знание – Сила», який називався так: **ДВА ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ ІСТОРІЇ МОВИ** (Знание – сила. – М., 2003 № 8) [5]: "Є в принципі два підходи. Один - це **глоптогенеза:** думати, як могла з'явитись мова, які можуть бути її витoki, як співвідноситься людська комунікація з комунікацією тварин і т.д. Це цілком легітимна тема, але, на жаль, тут мало на що можна розраховувати, крім відповідей загальних і, може бути, навіть спекулятивних. Інша - це **рух зверху до низу** (від нашого часу вглиб історії), то, що робимо ми, тобто поступове порівняння всіх мовних родин і «покрокове» просування вглиб. Ми, може бути, ніколи і не дійдемо до витоків, але зате максимально просунемося вглиб і навіть спробуємо відновити перші стадії розвитку людської мови. Це порівняльно-історичний метод, порівняння мов, реконструкція". Далі автор

інтерв'ю (С. А. Старостін) пише про суперечності, які виникали при порівнянні підходів і методик радянських лінгвістів з американськими. Далі автор пише про те, що Джозеф Грінберг займався питаннями мов Землі. Після чого він пояснює, що таке Грінберговская методика, яка заснована на, так званому методі масового порівняння [4]. В кінці інтерв'ю С. А. Старостін пише наступне: "Він (тобто Дж. Грінберг) дивиться на сучасні мови в великих кількостях і виявляє якісь загальні моделі, подібності в системах займенників без встановлення відповідностей, не роблячи реконструкцій, а просто намагаючись зробити класифікацію. На наш погляд, це така евристика, визначення на око" [5]. Якби Сергій Анатолійович до кінця уважно прочитав би всю книгу Дж. Грінберга [6], то він напевно відмовився б від своєї ж фрази, яка написана вище. (Сказане вище, це п'ята помилка лінгвістів і особиста помилка С.А. Старостіна).

Після сказаного вище ми хочемо додати наступне: Згідно нашої думки, не існує ніяких двох підходів, а існує тільки один підхід, який проіснував і існує в лексиці, починаючи з лексики *Homo ergaster-erectus*-а і навіть дожив до нашого часу. Цю лексику, яку придумали ранні еректуси і, яка, в кінці кінців, "перетворилася" в лексику африканських мов родини *Niger-Congo*. Носії всіх цих мов дожили навіть до нашого часу, включаючи мови жителів Американського континенту.

Після інтерв'ю 2003 року С.А. Старостін все-таки написав нову книгу. Разом з С.А. Бурлак, вони написали навіть дві книги, приблизно, однакового змісту і назвали їх навчальним посібником. Автори написали працю, яка була присвячена індоєвропейським мовам, проігнорували навіть мови Африки [2]. У цій другій книзі, мовам Африки та іншим мовам були присвячені всього лише дві або три сторінки тексту. Тобто ці книги повністю присвячені індоєвропейським мовам.

Після цього автори книги, в главі "Мікрокомпаративістика" на стор. 108 написали наступне: "... В літературі часто фігурує цифра 8-10 тисяч років як абсолютна межа можливості встановлення мовної спорідненості, хоча зазвичай не говориться, звідки ця цифра береться. Насправді вона походить від стандартної глоттохронологічної формули М. Сводеша, згідно з которою за 10 000 років в двох споріднених мовах має зберегтися всього 5-6% загальної лексики – ситуація, при якій безпосереднє порівняння мов вже не може дати позитивних результатів і не можна відрізнити споконвічно родинні морфеми від випадкових збігів (при розбіжності близько 16 000 років, згідно з формулою Сводеша, мови взагалі повинні втратити абсолютно всі подібності)". Далі, ці автори пишуть: "Це просте міркування лежить в основі всієї критики існуючих теорій далекої мовної спорідненості". Таким чином компаративістика, як її розуміють компаративісти, які займаються виключно історією індоєвропейських мов, повністю втрачає будь-який сенс. І, тому, далі "вглиб" цієї історії, ці фахівці вже нездатні сказати "щось нормальне і корисне". Але, крім цих недоліків, в цьому підручнику йдеться і про те,

що **історія мов** (тобто, зрозуміло, всіх мов) **обмежена двадцятьма або тридцятьма тисячами років історії мов.**

Однак, є думка, що **на Землі колись, існувала одна мова.** Гіпотезу її існування проголосили видатні лінгвісти Альфредо Тромбеті [7] і С.А. Старостін. Однак, ці вчені ніде не пишуть про лексику цієї найдавнішої мови. Попередні цитати стосуються тільки індоєвропейських мов.

А якщо доведеться досліджувати не тільки індоєвропейські мови? То в такому випадку треба напевно, пропонувати якісь інші способи виходу з цього складного і заплутаного становища. А якщо цих способів поки немає, то залишається змиритися з таким безнадійним становищем. .

Набагато краще написано про цю патову ситуацію в іншій статті, яку написав Олександр Миколайович Барулин [8]. Він, принаймні, чесно і відверто зізнався, що, "... тут є три логічних можливості: мова виникла до появи кроманьйонця, мова виникла одночасно з появою кроманьйонців, і мова виникла пізніше, ніж з'явилися кроманьйонці. Прихильників першої гіпотези дуже багато і серед біологів, і серед антропологів, і серед лінгвістів, і серед філософів. Хоча, треба сказати, що аргументація на користь того чи іншого рішення, як і раніше позбавлена наукового фундаменту".

Далі, в цій же статті, А.Н. Барулин, написав: "З наведених вище цитат автори лінгвістичних творів також виходять з тієї думки, що мова зародилася або до появи кроманьйонців, або, приблизно, одночасно з процесом їх становлення як виду. Серйозна аргументація відсутня".

Таким чином, в даний момент, індоєвропейці залишилися без будь-якої перспективи, витративши на цю нісенітницю цілих два століття. (Цей факт є шостою помилкою лінгвістів).

Для того, щоб вийти з цієї вкрай скрутної ситуації, варто було б, напевно, подумати про **якусь нову ідею**, що дозволяє виплутатися з неї. Спіратися на старі ідеї, – це значить втрачати даремно час.

Однак, до нас прийшла в голову цілком продуктивна ідея, яка, напевно, ніколи у лінгвістів не виникала.

Продовжуючи вивчення мов, ми, звичайно ж, дуже дивуємося такому факту, про який пишемо нижче: видатні лінгвісти Меррітт Рулен і Джон Бенгтсон чомусь "не помітили" наступний факт, який повністю змінить уявлення про історію мов і їх носіїв [9].

Про що тут ідеться? Як ми говорили вище, в першому розділі книги Дж. Грінберга, яка називається "Мови Африки", автор присвятив мовам африканської Макро-Родини Niger-Congo [6]. Однак, сам автор книги, чомусь, не звернув уваги на наступні факти (і, коментарі до них).

Перший факт наступний: вище ми говорили про принцип, який повинен виконуватися на початку будь-якої роботи (і не обов'язково технічної): від простого до складного. Тому, треба зрозуміти, що **слова, що складаються з двох звуків, очевидно можна вважати простим словом, а слова, що складаються з трьох звуків, можна вважати, складними.** У лексиці мов Niger-Congo можна знайти слова, які

складаються тільки з двох звуків. (Нижче ми наводимо кілька слів, їх форму і їх значення з мови Looma):

- 1) вода zi, zie, zia;
- 2) очі ne, ni, nia;
- 3) різати te, de, ta;
- 4) знати ma, (mania);
- 5) дитина ba, be, bi;
- 6) говорити ti, te, ta;
- 7) камінь ta, tal, tale;
- 8) вогонь ot, woti, moto;
- 9) великий da, dada, didi;
- 10) хапати kam, kab, kap;
- 11) падати ti, te, to;
- 12) риба kal та інші.

Невелика кількість слів, що згадується тут, говорить про те, що ця кількість звуків є природним. І, навпаки, велика кількість початкових слів, тобто ті слова, з яких починається будь-яка мова, є, швидше за все, неприродним. (Таким чином, на нашу думку, виконується головний принцип початку чогось нового: від простого до складного. Причому, і не тільки кількісно, але також і якісно).

Таким чином, ми виділили лексику, яка ніколи не вирізнялася, а тому відтак і не використовувалася. (І, тому, була, взагалі кажучи, невідомою. Таке виділення цієї лексики ми змогли створити завдяки видатному праці Джозефа Грінберга "Мови Африки" [6]).

Крім того, треба пам'ятати про те, що в попередніх фразах йдеться про **початкову лексику**, без форм цієї лексики, тобто про те, як ці слова вимовляються (або пишуться). Це означає, що **зміст лексики первинної мови абсолютно однаковий, незважаючи на те, до якої мови вона належить**. На превеликій жаль, ці факти були ігноровані усіма лінгвістами, включаючи і самого автора, Джозефа Грінберга [6]. (Цей сьомий факт є головною і дуже важливою помилкою лінгвістів).

Наступним етапом нашого дослідження ми хочемо зв'язати книгу Дж. Грінберга [6] з статтею Меррітта Рулена і Джона Бенгтстона (Merritt Ruhlen, John D. Bengtston), яка з'явилася в 1994 році, і яка називалася так: "Global Etymologies" ("Глобальні Етимології") [9]. У цій статті укладено багато цікавих ідей. Однак ці ідеї, чомусь не просунули Лінгвістику вперед. Що ми маємо на увазі, написавши цю фразу? Для розуміння цієї фрази ми повинні згадати, що без результатів, отриманих представниками інших історичних наук, подальший рух Лінгвістики, не видається можливим. Тому ми будемо спиратися на загальновідомі факти, отримані палеоархеологами, палеогенетиками, і, зрозуміло, фахівцями історичної лінгвістики. (Статтю М. Рулена і Дж. Бенгтстона [9], ми розберемо в другій частині цієї статті пізніше).

Згідно нашої думки, **"первинна" мова могла з'явитися тільки там, де з'явилася сама перша Людина**. Як ми говорили вище, вона отримала назву **Homo ergaster-erectus**, і з'явилася вона в **Екваторіальній Східній Африці, на території Великої Рифтової Долини, приблизно 2 -**

2,5 мільйона років тому. Вона відразу ж почала "подорожувати". На початку – по території Африки, а після цього вийшла з території рідного континенту. Таким чином, **цей гомінід дуже рано опинився на території Південної частини Євразії.** Серед цих територій була і територія **Південного Кавказу.** (Див. Результати археологічних розкопок на території Південній Грузії, в селищі Дманісі [10,11]). Багато палеоархеологів вважають, що ця перша міграційна хвиля, сприяла виходу раніх еректусів за межі Африки. (Цього гомініда, вже в 21 столітті назвали **Homo Georgicus**).

Друга міграційна хвиля почалася приблизно, через один мільйон років після початку першої хвилі. А почалася ця хвиля не з території Близького Сходу, як вважає директор інституту археології, етнографії РАН, А.П. Дерев'янка (і інші його колеги), а з території Африки, на якій живуть до нашого часу народи, які розмовляють кушитськими і чадськими мовами [12]. У нашій класифікації, яка слідує за працею Владислава Марковича Ілліч-Світича, називається вона **ностратичною Макро-Родиною** [13]. Приблизно, тієї ж точки зору (тобто точки зору А.П. Дерев'янка), дотримувався і Джозеф Грінберг [6]). Тому А.П. Дерев'янка писав тоді наступне [12]: "Близько 450-350 тисяч років назад, з Близького Сходу в Євразію, почав рухатися другий міграційний потік... На багатьох територіях нова популяція людини зустрічала представників першої міграційної хвилі, і тому там відбувалося змішання двох індустрій – галькової і позднеашельської". Лінгвісти, вважають, що така модель переходу на мови, які жили в Африці, цілком може задовольнити лінгвістів.

Насправді ж модель, яку пропонуємо ми, не задовольняє ту модель, яку пропонують наші опоненти. **А наша модель така: еректус з'явився на території Великої Рифтової Долини, приблизно 2 - 2,5 мільйона років тому.** Ці ранні групи еректусів (ще, поки не племена, а просто групи) з часом почали розселятися по всій Африці. Особливо їх приваблювала територія Центральної і, частково, Східної Африки. Що стосується мови цих груп, напевно, набагато пізніше, вони розмовляли на суміші різних і примітивних мов. А першою мовою, як ми говорили вище, була мова **Homo erectusa**, що стала мовою Макро-Родини **Niger-Congo**. **Маршрут цього виходу з Африки, судячи по мапах Генографічного проекту компанії IBM [14], був спрямований на північний схід, від первісної території появи Людини.** Тобто, цим людям потрібно було **переправитися через Баб-ель-Мандебську протоку, і оселитися на південному березі Аравійського півострова.** Але, відповідно до мапи Генографічного проекту компанії IBM, починаючи з 2 млн. років тому (і, напевно, ще пізніше), **Людина Homo ergaster-erectus, поделілась на два потоки: Homo ergaster і Homo erectus.** (Людина виду *Paranthropus* перестала існувати вже до початку другого мільйона років тому, не залишивши "нащадків"). **Графік Людини Homo ergaster [14] починається після того, коли цей початковий потік розділився на два потоки.** Це трапилось **приблизно, 1,8 мільйони років тому.** (Якщо розглянути праці вчених, то в цих статтях нічого не говориться про території, які займав тоді *Homo erectus*. Про його долю ніхто і ніколи не говорив конкретно.

Ми навіть не знаємо і ніколи не мали можливості ознайомитися з кінцевим етапом життя цієї Людини - *Homo erectus*-а. Зрозуміло, ця обставина відіграє для нашої побудови велику роль – воно свідчить про дуже пізні "зникнення" виду *Homo erectus*. Як на нас, то ця людина нікуди не зникла. Найімовірніше, вона, дійсно, дожила до нашого часу [15]).

Як далеко на сході ця Людина заселила південь Азії, і скільки часу йому знадобилося на це просування - сказати поки досить складно. Були заселені території Пакистану, Індії, півдня Китаю. На думку археологів, Людина заселила ці величезні території не пізніше одного мільйона років тому. Продовжуючи свою статтю, А.П. Дерев'янка пише: "Північна міграційна хвиля древніх популяцій людини через Близький Схід проникла на територію Ірану і далі на Кавказ і, можливо, в Малу Азію. Переконливим свідченням цього розселення є місцезнаходження Дманісі (Східна Грузія) – одне з визначних в Євразії [10,11]". Далі він пише: "Безсумнівно, одне: людині потрібно близько мільйона років, щоб поступово заселити величезні простори від Африки до Тихого і Індійського океану. Але вся історія і розвиток культури людини відбувалися в одній видовій середовищі *Homo erectus*" [12].

Виходячи з цих цитат ми можемо сказати, що однією з головних помилок вчених, і, археологів і, лінгвістів полягає в тому, що ці вчені вважають, що з самого початку перша Людина з'явилась на території Близького Сходу. (Це вже восьма помилка лінгвістів). Тому варто було б пояснити для археологів те, як пов'язані між собою перший і другий міграційні потоки. Що стосується аргументів лінгвістів, то треба пам'ятати (про це ми вже говорили вище), що до складу ностратичних мов входять кушитські і чадські мови. І що ці мови були першими зі всіх ностратичних мов. Тобто, найбільш раніми, батьківщина яких знаходиться дуже далеко від території Близького Сходу, майже в центрі Африки.

Виходячи з цих даних, ми хочемо запропонувати модель походження носіїв цих мов. Підтвердженням цієї моделі може служити МАПА-СХЕМА 1, Генографічного Проекту Корпорації IBM <www.nationalgenografic.com> [14]. (Треба сказати ще й про те, що цей Генографічний проект був оприлюднений зовсім недавно, в 2011 році).

На цій МАПІ-СХЕМІ 1, ми бачимо два джерела появи Людини: після того, коли гоміни виду *Homo ergaster-erectus*, з'явилися на території Екваторіальної Східної Африки (причому, дуже рано), він протягом майже мільйона (може бути і більше) продовжував розселятися по всій Африці, включаючи території на заході цього континенту і, зрозуміло, за її межами. Ми не думаємо, що *erectus*-и могли проникнути на територію пралісів басейну річки Конго. Швидше за все, вони вважали за краще жити на території савани. Тому, в першу чергу, вони оселилися, на території Східно-Африканської Рифтової Долини, звідки вони підійшли до моря, і переправилися через протоку Баб-ель-Мандеб. Після цього і пізніше, вони, найімовірніше, заселили територію Центральної, Східної та частково

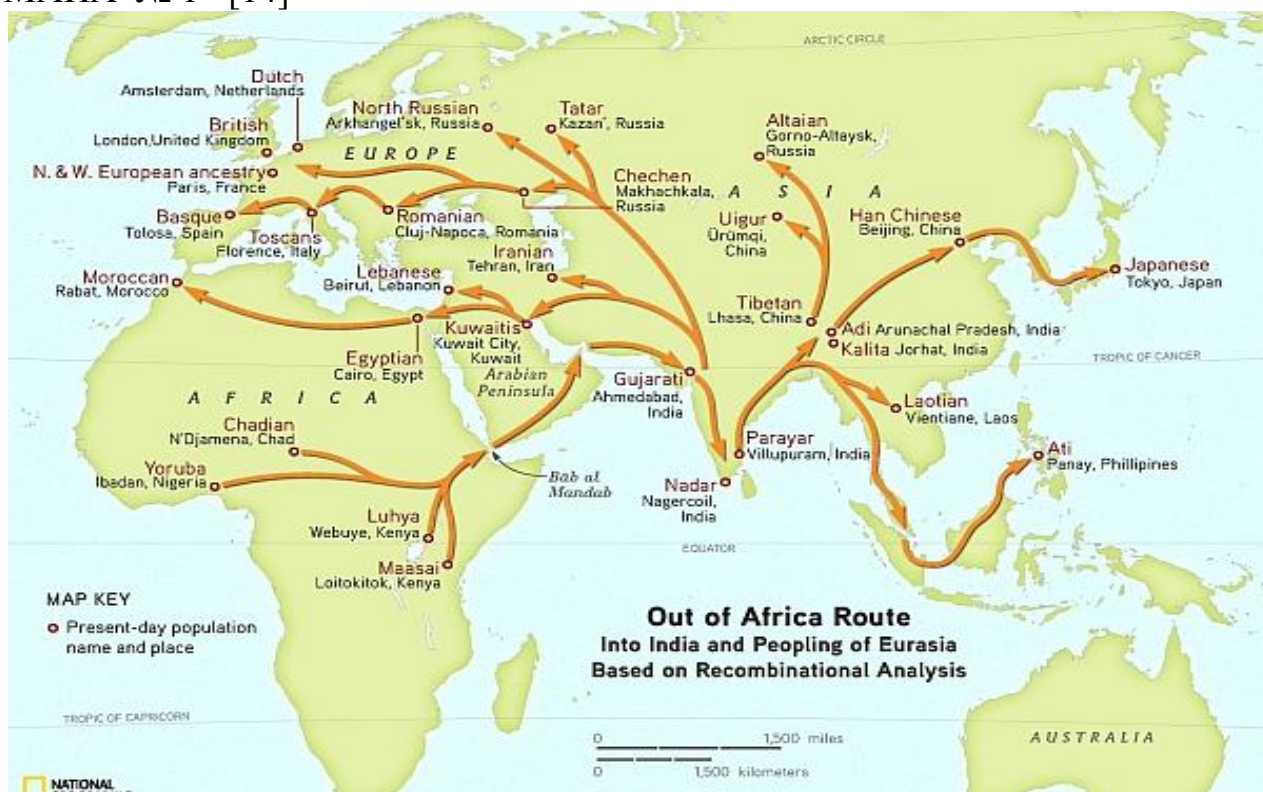
Західної Африки. Цей напрямок маршруту прокреслені на нашій КАРТІ-СХЕМІ 2 [14].

Вище ми поки не говорили про форми цієї "первинної" лексики. На щастя, про форми лексики вже давно створив Джозеф Грінберг. У його книзі "Мови Африки" [6], яка була оприлюднена в 1963 році, він запропонував таку гіпотезу: **в Африці жили (і живуть до нашого часу) носії 6 мовних Макро-Родин, з яких, тільки одна Макро-Родина мала бути найдавнішою, якщо виходити із загальноприйнятої гіпотези: на Землі існувала одна мова.** (Суть цієї гіпотези на нашу думку, в тому, що мову придумала, умовно кажучи, "перша подружня пара", а їхні нащадки продовжили свій рід, доживши до нашого часу. Ми думаємо, що поняття "перша подружня пара", дійсно, могло існувати. Інакше доведеться придумувати якусь іншу модель появи і поширення Людини на Землі).

З самого початку своєї наукової діяльності, Джозеф Грінберг вирішив, що **первинною мовою міг бути одна з Афрозійських мов ностратичних Макро-Родини.** Це було його головним аргументом. Після цього мова почала поширюватися, на початку, по Африці, а пізніше і по всій Землі.

Однак тепер ми можемо зіткнутися з іншою проблемою, яку Дж. Грінберг раніше не зміг би вирішити. У зв'язку з цими проблемами з'являється питання: **де була конкретно територія батьківщини Афрозійських мов.** Зрозуміло, відповідь може бути двоякою. Перша відповідь: **це має бути територія Африки.** Друга відповідь: **це була територія Близького Сходу.**

МАПА № 1 [14]

Нас, звичайно, влаштовує перша відповідь, оскільки, якби була друга відповідь, то, в такому випадку, початок всього людства треба було б шукати не на території Африки, а на території Близького Сходу.

Сьогодні маршрути поширення найдавніших людей відомі. На МАПІ - № 1, зображені два маршрути. Початок обох був на території Екваторіальної Східної Африки (точніше, на території Східно-Африканської Рифтової Долини). Другий маршрут міграції почався на території Центральної та Східної Африки. Різниця між цими двома маршрутами в тому, що перший маршрут з'явився "відразу ж" після появи гомінідів виду *Homo ergaster-erectus*, тобто, два мільйони років тому. А другий - сформувався (з'явився) тільки через 1,5 мільйона років після початку першого маршруту. (Повторюємо ще раз: кінець обох маршрутів в кінці африканського шляху, після того, коли ці люди переправилися через протоку Баб-ель-Мандеб).

Вище ми казали, що на цій МАПІ №1 прокреслені два джерела (правильніше, чотири джерела) появи генів цього гомініда.

Перше джерело – це територія, яка позначена на мапі під назвою **Luhya (Webuye, Kenya) і Maasai (Loitokitok, Kenya)**.

І друге джерело, яке знаходилось в Центральній і Західній Африці, на території носіїв мов **Yoruba (Ibadan, Nigeria) і Chada (N'Djamena, Chad)**. (Тобто, з території поширення чадських племен).

Якщо проаналізувати цю МАПУ № 1, то можна було б подумати про те, що обидва джерела з'явилися одночасно і рухалися в бік протоки Баб-ел-Мандеб паралельним курсом. Крім того, помилка ще й в іншому: лексика нащадків *Homo erectus*, ніби-то, була різною. Насправді, обидва джерела мов були такими: мови, які з'явилися в Центрі (і на Заході Африки), були продовженням "первинної" лексики мови **Niger-Congo**. Упевнитися в цьому, допоможе нам Таблиця. Цю особливість мов поки що ніхто не помітив. (Це вже дев'ята помилка і, Лінгвістів і, Істориків).

Протягом майже півтора мільйона років, як ми вже сказали вище, ***Homo erectus***, поширився по території Центральної Африки. І, за цей час його лексика поповнювалась новою лексикою (В ТАБЛИЦІ 1, ми можемо побачити приклад поповнення лексики мов Центральної і Західної Африки, як доповнення до "первинної" лексики мови **Niger-Congo**). Те ж саме відбулося і з лексикою ностратичної мови. Але головна різниця між цими потоками мігрантів в тому, що перший потік почався 2 мільйони років тому, а, другий, всього лише, 450-350 років тому. Тобто, другий потік з'явився через півтора мільйона років після початку першого потоку.

Природно, що можна було б припустити, що лексика носіїв мов для цих потоків різна. Але виявилось, що лексика другого потоку є продовженням першого. Це явище ми демонструємо в ТАБЛИЦІ 1. Це і є наш головний висновок і він говорить про те, що первинна лексика мов **Niger-Congo** не збігається з первинною лексикою індоєвропейських мов - вона абсолютно різна! І, якщо говорити про індоєвропейські мови, то пора згадати про первинну лексику цих мов – адже ніхто не займався цією проблемою.

Приблизно 2 мільйона років тому з'явився один вид гомінідів, назва якого було *Homo ergaster-erectus*, яке було продовженням двох попередніх видів, *Homo rudolfensis* і *Homo habilis*. Після цього *Homo ergaster-erectus*, поділився на дві частини, одна з цих частин стала жити самостійно – і ця частина дожила до наших днів. А друга частина, з назвою *Homo heidelbergensis*, згодом стала називатись *Homo neanderthalensis*, і, яка, врешті-решт, отримала назву *Homo sapiens* (Див. СХЕМУ 1 [15]).

Далі, ми пропонуємо умовні позначення в нашій ТАБЛИЦІ 1:

Мови N-C - Нігер-Конго, Nostr. - Ностратичні, до складу яких входять Alt. - Алтайські мови, С.-Х.- семіто-хамітські, Kartv.- Картвельські мови. До складу Alt. мов входять: Тюрк.-тюркські, ТМ - Тунгусо-Маньчжурські, Монг. - Монгольські, Кор.- Корейська мова, Япон. - Японська мова. St. - це лексика Алтайських мов, отриманих С.А. Старостіним в його книзі [16]. Використовуються інші мови Африки і Євразії. Amerind - америндські мови обох Америк, отримані в роботі Дж. Грінберга і М. Рулена, в 2007 році [17]. (ССО) означає "картвельська лексикон" Сулхана-Саба Орбеліані, опублікований на грузинській мові в XVIII столітті [18].

ТАБЛИЦЯ 1

1) Вода - water || N-C: мова народу Looma zi, zie, zia || Alt. St * suwV (tat. Sıw) (?) || Kartv. sweli, sueli - 'мокрый' || Amerind 856 *si, 863 c'i

2) Вогонь - fire || N-C: (Swahili) moto, ot, woti -. || Il-Sv 343 * qot'i -'зажигать', 'вогонь'. || С.-Х. ht '- / ht' 'запалювати', 'загорятися' || Зап. Куш. * Ht-: уоламо ētt -; Гімипра ot -'варить', 'піч'; Каффа att (i) 'запалювати'; Сеча ʔàt't'a -'загораться' || Alt. St. 81 * ot'V: Тюрк.*Ōt, то ж в інших Тюркських мовах || Amerind: 272 * (?) Oti.

3) Око - eye || N-C: Susala ni, Mossi ni (fu), Susu nia, Dan nya, Nafana nie (ne) || Alt. St. 21 * níā: ТМ níā-sa || Amerind 251 * nak (Мова Нівхи: очей - нях).

4) Різати - to cut || N-C: Bwamu ta, Kpelle, Nyangbo, Bassa, Guand, Mbuam te, Zande de || Niger Saharan Dinka, Nandi tem || Amerind 168 * t'an, 170 * t'ek '.

5) Знати - to know || N-C: Proto Bantu * manya - 'know' - 'знати', Ibo ma, Mbun ma - think 'думати', 'мислити', 'розуміти', 'придумувати'. || Il-Sv 281 * manu - 'думати' || С.-Х. mn 'думати', 'розуміти', 'бажати', 'вважати'. || Сх. Куш: Сомалі mān - 'mind' || Зап. Чад 'знати', 'розуміти': больовий mon, Ангас, Анкве, Монтоліу, Сура man, Маса min - 'бажати' || Amerind 423 * ma (k) ~ ma (n).

6) Дитина - child || N-C: Hoke ba, Proto Bantu biad, Gbaya be, Mossi bi, Bariba bii || Il-Sv 32 * b/r/: Сем.-Хам. bir - 'дитина' || Куш: сахо bār'a, bāl'ā; Афар

- bāl'ā - 'дитина', дарас belti 'син', belto 'дочка'. || St 314 * bāldV (тюрк. Bälä, ТМ * baldi - 'народжувати (ся)' || Картв. Vere || Amerind 128 * ran, 131 * ram.

7) Риба - fish || N-C: Looma (арх.) - Kala. || II-Sv 155 * kal /: Сем.-Хам.: Сх. Куш. *Klm; Сомалі kállūn, kellūn. Чад. * Klph - 'риба'; Зап. Чад.: Хауса kifi, Бура kǎlfa. || Alt.: St 362 * k'olV: ТМ * хол-sa - 'риба' || Картв. kalmaxi - форель. || Amerind 289 * k'al ~ kal.

8) Багато - many || N-C: Looma: moin, moin || St.: Alt. 45 * mānV: розпочав діяльність KOR. * Mān (h), Яп. * Mania-. || Amerind 475 * moni

9) Говорити - to speak. || N-C: Pro Bantu ti, Awuna, Adele, Ewa te - 'tell', Bini, Efik te, Bini ta || Alt.: St 202 * tē - 'сказати, говорити': Тюрк. * Dē-: Др. Тюрк., Чув. te-. || Kartv. titini - (ССО - 'поганий розмова', тобто, 'балаканина').

10) Два - two. || N-C: Messo bala, Nalu bele, Nimbari bola || Amerind 821 * (ne) pale.

11) Камінь - stone. || N-C: Kasele (de) ta, Adele (de) ta, Bua, Gbaia ta, Kam tal, Kamuku tale || Alt. St 68 * tiola (тюрк. * Dal) || Kartv. t'ali - "кремій" || Amerind 721 * tak.

12) Хапати - to seize || N-C: Swahili kamata || Nostr. II-Sv 190 * k'aba / kap'a || Сем.-Хам. qb- 'хапати, брати, кусати': Куш. *Qb: Сахо kab 'брати, схоплювати', Сомалі qab 'брати, тримати, мати', Галла qab - 'хапати, тримати'. Чад. Больові n-gab-у 'я ловлю (рибу)' || Alt. St 318 * k'ap'V - 'хапати', 'тримати' (Тюрк. * Кар, ТМ * хар-ki-) || II-Sv: Kartv. k'b - 'кусати', харangi (ССО) - 'ловушка'. || Amerind 137 * q'ap (a) - close ('стислий', 'замикати', 'закривати').

13) Великий - big || N-C: Looma bala, bolo || Nostr. II-Sv 350 * wol (a): Сем.-Хам.: Куш. беджа wun, win, wēn; Сомалі wejн. Чад.: ангас warn, сура wúráŋ, бура walaka, марги ʷwál, мусгу wēl. || (I.-e.: ст.-слав. Velъmi (?) - 'Дуже', 'занадто'). || Amerind 62 * pala.

14) Великий - big (long) || N-C: Warwar (Mambila) da (be long), Proto-Bantu * dai, Niang dada 'be long', 'high', Mbum, Banda di, Ewe didi || II-Sv 66 * did / \ - 'великий' || Сем.-Хам. d (j) d 'великий', 'товстий'. Чад. Гидерим dide - 'великий' || Картв. did - 'великий' || Amerind 427 * ta (k) - 'великий', 'великий'.

15) Живіт - belli || N-C: Kissi puli, Mossi pu (ga), Dagomba puri, Proto-Bantu * pu, Varambo bulu, Mumuye buru || St 3 * pājIV - 'живот' Тюрк. bēl, Монг. feligen, Кор. pǎi. Яп. pàrà || Amerind 57 * pal (i).

16) Падати - to fall || N-C: Nzakara, Zande ti, Gbanziri ti, Bwaka, Mba, Banda te. || Amerind 255 *tik.

17) Черепаха - tortoise || N-C: Pro Bantu * kudu, Susu kure, Bozo (Soninke) kuŋ || Kartv. ku. || Amerind 820 * kuli (turtle).

Наступні приклади не зовсім очевидні. Однак, ми включили їх в нашу таблицю:

18) Короп - karp (риба) || Kartv. k'obri. В інших (різних) мовах: Ital. carpa, Engl. carp, Tagal. karpa, Nivx. karp, Ukr. k'arp, Chech. karp.

Помічене нами явище не має пояснень. Також важко пояснити ще таке явище:

19) Гусь – goose. (Друге стійке назва Гуся - Bat-i) || Swahili batabukuni - гусак, bati -утка. Kartv. bati - гусак. *Тобто, в мовах Swahili і картвельської, абсолютно однакові форми слів для слова 'гусак'. В одному з мов американських індіанців, в мові Мівок 'утка' - watmal. Тобто це слово повністю співпадає зі словом гусак (або качка), в картвельські мови і в мовах Swahili.*

Якби ми змогли знайти кілька слів в сучасних двомовних словниках мов Африки, то у нас могла б вийти досить повна таблиця первинної лексики мов Африки. Однак, до наших днів і для більшості мов Землі таких словників поки що не зробили. Тому в нашій таблиці є лакуни, заповнені окремими словниками і навіть окремими книгами і брошурами. Тому для окремих слів ми користувалися випадковими джерелами.

Якщо тепер ми об'єднаємо всі ці графіки і таблиці, то вийде така **універсальна таблиця, початок якої було в Африці, а кінець - на території Америки.** Таким чином, ми змогли скласти **ланцюжок слів, починаючи від найдавніших мов Африки, тобто мов Макро-Сім'ї Niger-Congo, через Семіто-хамітських мови Центральної Африки** (в першу чергу мов кушитські і чадського - мов за походженням ностратичні) **і далі через мови, які в наш час живуть за межами Африки.** Поки, на жаль, ми змогли впоратися, тільки з лексикою картвельською і алтайських мов.

Подальший рух по території Євразії відбувався у східному напрямку, поки ці Homo erectus-и зі своїми мовами не заселили всю Америку, приблизно, 50 тисяч років тому.

Використовуючи нашу таблицю, ми можемо, з великою ймовірністю сказати, що **носії картвельської мови дуже рано розташувалися на території Південного Кавказу.** Йдеться про знайдених палеоархеологами **древніх гомінідів під городищем Дманісі** [10, 11]. (Цими проблемами ми будемо детально займатися в наступних наших роботах).

Крім того ми скористалися і такою думкою: жителі Денисовський печери могли розмовляти на Алтайських мовами. Тим більше, що мешканці цієї печери з'явилися не раніше (а, можливо, і пізніше), ніж 400 тис. років тому.

Далі в нашій статті буде розбір статті "Глобальна Етимологія" М. Рулена і Дж. Бенгтстона [9], яка була оприлюднена тільки в 1994 році, тобто через 30 років, після оприлюднення книги Джозефа Грінберга [6]. У

цій статті наведено **27 прикладів лексики, які, на думку авторів, є лексикою найдревнішої мови**. І якщо ми дотримуємося моделі, в якій початок всіх мов Землі мало б починатися з лексики мов Niger-Congo, то, в такому випадку, нам доведеться дотримуватися саме такої моделі появи мови в Африці. І, тому, подібності між 27- словного списку лексики М. Р. і Дж. Б, з нашої лексикою ТАБЛИЦІ 1, повинна бути мінімальною.

Залучаючи цю лексику, ми можемо сказати тільки те, що ці збіги можна знайти в наступних словах:

№ 5 - КАМА - hold (in the hand);

№ 16 - МЕНА - to think (about);

№ 18 - РАЛ - two.

Ці три слова є і в ТАБЛИЦІ 1.

Крім сказаного вище, ми не можемо пропустити такий факт, про те, що в наступній таблиці ми помітили, що **лексика картвельська мов досить близька до мов, які наявні в таблицях статті цих авторів [9]:**

№ 2 - ВU(N)КА - 'knee, to bend'. Ми зіставляємо це слово з картвельським словом bukna - 'навприсядки' (або слово 'коліно'). Це ж слово можна знайти в статтю М. Рулена [1].

№ 3 - ВUR - 'ashes, dust'. Ми зіставляємо це слово з тим словом, яке написано в статті Рулена і Бенксона. А для картвельських мов це сванські слова: Swan burɣw, birɣw 'dast'. Початок цього слова можна знайти в мовах Макро-Сім'ї Niger-Congo.

№ 4 - ЇUN (G) А - 'nose, to smell'. Це слово ми співставляємо з картвельським словом suni - 'запах'. Подивіться це слово в статті [9]: Kartvelian: Georgian sun 'odor, to smell'. Початок цього слова є в Khoisan-ських мовах.

№ 5 - КАМА - 'hold (in the hand)'. Це слово ми співставляємо з багатьма словами з ностратичного словника, серед яких є і такі слова [13]: №133 *? Em / \ - 'хапати', 'брати'; №157 * kamu - 'хвотать', 'тискати'; №180 * kama - 'кусати комаха'; №190 * k'aba / k'ap'a - 'хапати'. Ми хочемо його порівняти із картвельським словом харangi - 'пастка, капкан'. Початок цього слова в мовах Niger-Congo.

№ 14 - МАНА - 'to stay (in a place)'. Це слово ми співставляємо з картвельським словом mena - 'dwelling', в перекладі з англійської мови dwell означає 'перебувати в певному місці або стані'. А в грузинській мові слово означає 'кол', 'стовп' і т.д.

№16 - MENA - 'to think (about)'. Це слово зустрічається в багатьох мовах зі значенням 'знати', 'думати', 'розуміти', 'мислити', і інших подібних значеннях.

№ 18 - PAL - 'two'. Напевно це слово придумали Homo erectus-и. А може бути, ще раніше, тобто Homo ergaster-erectus-и. Тому ми хочемо запитати: чи можна прожити хоча б два дні без цього слова? (Мабуть це слово птиці знали давно).

№ 19 - PAR - 'to fly'. Це слово ми співставляємо з картвельська словом prta - 'крило', або зі словом prinveli - 'птаха', або ж з іншим словом prena - 'політ'.

№ 23 - TIK - 'finger, one'. Це слово автори не помітили в картвельські мови. В грузинській мові titi - 'палець'. У цьому прикладі ми запропонували слова картвельських мов - повторне застосування першого слова (так зване явище, редуплікація слова). Це явище характерне для картвельських мов. Слово ti - 'один', с тим же значенням, можна зустріти і в Африканських мовами. Наприклад в мові Saho - 'один' (Afro-Asiatic languages), и в мові Gidder - te-teka 'один'.

№24 - TИКА - 'earth'. У мовах картвельська: Proto-Kartvelian * tiqa, * diqa 'soil, clay', Грузинському мовою tixa 'clay, dirt' (<Old Georgian tiqa), Mingrelian dixh, dexh 'soil, earth', Chan (n) dixh 'soil'. Якщо запитати авторів монографії [3], то це слово індоєвропейці подарували картвелами, для подальшого використання.

№26 - TSUMA - 'hair'. Приклад не дуже переконливий. Автори цієї таблиці пишуть: TSUMA - 'волосся', а по-грузинського 'волосся' - TMA.

ЛІТЕРАТУРА

1. Меррітт Рулен. Походження мови: Ретроспектива і перспектива. Вопросы языкознания. № 1. 1991. (переклад з англ.).
2. С.А. Бурлак, С.А. Старостін. Порівняльно-Історичне Мовознавство. М., 2005.
3. Т. В. Гамкрелідзе, Вяч.Вс. Іванов. Індоевропейська мова та індоєвропейці. Тбілісі, 1984.
4. А. В Маловичко, В. Козирський. Чи зміг би зберегти мову палеолітичний мисливець (моногенеза Мови - III). // Походження мови і культури. Т. 1, № 4, 2007.
5. С.А. Старостін. Інтерв'ю Поступу "Знання-Сила", №3, 2003.
6. J. H. Greenberg. The Languages of Africa. Blomington, Indiana 1963.
7. Alfredo Trombetti. L'unita d'origine del linguaggio. Bologna, 1905.
8. А. Н. Барулин. Теорія глоттогенеза і порівняльно-історичне мовознавство. www.dialog-21ru / Archive / 2004 / Barulin.htm.
9. John D. BENGTON & Merritt Ruhlen, (1994), "Global Etymologies", in RUHLEN Merritt, On the Origin of Languages: Studies in Linguistic Taxonomy,

Stanford: Stanford University Press, сс. 277-336: р. 291 & note 3, ISBN 0804723214.

10. Dzaparidze V., Bosinski G., i ін. Der altpaläolithische Fundplatz Dminisi in Georgian (Kavkasus) // Jahrbuch des Römisch-Germanischen-Zentralmuseums. - 1991. - Bd. 36. S. 67-116.

11. Л. Габунія, А. Вуку, Д. Лордкіпанідзе. Нові знахідки кісткових останків викопного людини в Дманісі (Східна Грузія) // Археологія, етнографія і антропологія Євразії. 2001 № 2 (6). 128-139.

12. А.П. Дерев'янку. Найдавніші міграції в Євразії і проблема формування верхнього палеоліту // Археологія, етнографія і антропологія Євразії. № 2 (22), 2005.

13. В.М. Ілліч-Світич. Досвід порівняння ностратичних мов (ОСНЯ). М., 1971; Т.2. М., 1976; Т. 3. М., 1984.

14. Генографічний проект корпорації IBM: www.nationalgenografic.com

15. Еволюційний древо гомінідів (з сайту Smithsonian Institution).

16. С.А. Старостін. Алтайська проблема і походження японської мови. М. 1991.

17. J. H. Greenberg, M. Ruhlen. En Amerind Etymological Dictionary. - Stanford University Press. 2007.

18. С.-С. Орбеліані. Грузинський Лексикон. Тбілісі, 1928. (Переклад з грузинської мови).